

Barn i regnbågsfamiljer

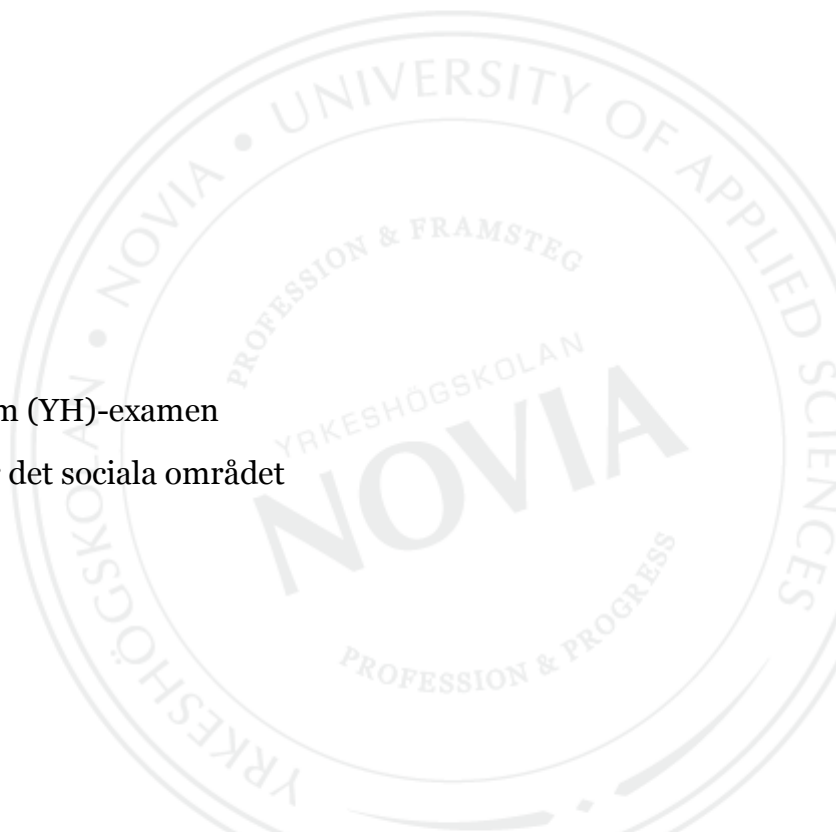
- **Fostran, bemötande och könsidentitet**

Linn Braskén & Fredrika Snellman

Examensarbete för socionom (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för det sociala området

Vasa 2014

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
2 LAGSTIFTNING	2
2.1 Milstolpar för homosexuella i Finland.....	3
2.2 Stöd till regnbågsfamiljer	3
2.3 Förslag om lagändring	4
3 KÖNSIDENTITET	6
3.1 Könroller eller genus.....	7
3.1.1 Genus som konstruktion	7
3.2 Homosexualitet- normalitet eller avvikelse?	8
3.3 Flick- och pojkkultur	9
4 FAMILJEKONSTELLATIONER	10
4.1 Definition av familj	10
4.2 Regnbågsfamilj	10
5 BEMÖTANDE	11
5.1 Bemötande i dagvård och skola	11
6 FOSTRAN	12
6.1 Föräldraskap.....	13
6.2 Fostran som socialisationsprocess och interaktionsprocess.....	14
6.3 Fostran ur barnets perspektiv	14
6.4 Fostran i regnbågsfamilj	15
7 TIDIGARE FORSKNING	15
8 UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE.....	18
8.1 Kvalitativ metod	18
8.2 Intervju	18
8.3 Etiska riktlinjer och datasekretess.....	20
8.4 Tillvägagångssätt	21
8.5 Analysmetod och bearbetning	21
8.6 Validitet	22
8.7 Tillförlitlighet	23
8.8 Generaliserbarhet	23
8.9 Objektivitet.....	24
9 RESULTATREDOVISNING	24

9.1 Regnbågsfamilj	25
9.2 Skillnader mellan en regnbågsfamilj och en kärnfamilj.	26
9.3 Bemötande i samhället	26
9.4 Bemötande i skola och dagvård	27
9.5 Diskussion med barnen hemma.....	29
9.6 Skillnader i fostran.....	29
9.7 Barns könsidentitet i regnbågsfamiljer	30
10SLUT DISKUSSION	31

EXAMENSARBETE

Författare: Linn Braskén och Fredrika Snellman
Utbildningsprogram och ort: Socionom, Vasa
Inriktningsalternativ/Fördjupning: Familjearbete och förskolepedagogik
Handledare: Ralf Lillbacka och Mona Granholm

Titel: Barn i regnbågsfamiljer

- Fostran, bemötande och könsidentitet

Datum 15.4.2014

Sidantal 42

Bilagor 1

Syftet med detta lärdomsprov är att se på fostran ur regnbågsfamiljens perspektiv. Skribenterna lägger också fokus på könsidentitet och bemötande ur regnbågsföräldrars samt barnens synvinkel. Skribenterna har valt att lägga fokus på barnet och barnets upplevelser hur det är att växa upp i en regnbågsfamilj. Skribenterna tar upp om hur barnen blir bemötta i skola, dagvård samt bland barnens kompisar. Könsidentitet är också något som skribenterna valt att lyfta fram för att se om barnens könsidentitet påverkas beroende på i vilken familjekonstellation man växer upp i.

Resultatet av den kvalitativa undersökningen visar att det inte finns några markanta skillnader i fostran när man jämför en kärnfamilj med en regnbågsfamilj. Det kommer även fram att regnbågsfamiljerna inte upplevt negativt bemötande från samhället. Något som tyder på att könsidentiteten påverkas går inte heller att bevisa.

Språk: Svenska

Nyckelord: Regnbågsfamilj, regnbågsbarn, fostran, kärnfamilj

BACHELOR'S THESIS

Author: Linn Braskèn and Fredrika Snellman
Degree Programme: Social welfare
Specilization: Socio-pedagogical work
Supervisors: Ralf Lillbacka and Mona Granholm

Title: Children in rainbow families

- nursing, treatment and gender identity

Date	15.4.2014	Number of pages	42	Appendices	1
------	-----------	-----------------	----	------------	---

The purpose of this thesis is to investigate the wellbeing of children with homosexual parents. The writers also want to know if there is any difference in how parents raise their kids in a traditional heterosexual family compared to a family with same-sex parents. The writers have focused on the child's experiences of what it is like to grow up in a family with homosexual parents. The writers also chose to investigate how the children are being treated in society, i.e. school, daycare and among friends. Sexual identity is also a topic of interest; whether the child's sexual identity is affected by the family in which the child grows up.

The results of the qualitative study showed that there are no significant differences in how children are raised in a heterosexual family compared to a rainbow family. The results also showed that the rainbow families have not had any negative reactions from society. The results also tell us that sexual identity is not affected by growing up in a homosexual or heterosexual family.

Language: Swedish   Key words: Rainbow family, heterosexual family, nursing, rainbow children

---

1 INLEDNING

Det finns många regnbågsfamiljer i Finland idag och antalet ökar hela tiden. Trots detta är den rådande familjeformen väldigt snäv och familj förknippas oftast med mamma och pappa. Samhället har alltför lite kunskap om, och insyn i, vad en regnbågsfamiljegentligen är, och fördomar finns det gott om. Vi insåg ganska snabbt att det här är ett ämne som det finns alltför lite forskning och kunskap kring. Det här gjorde ämnet intressant för oss samtidigt som ville vi ta reda på mer om hur ett barn verkligen har det i en regnbågsfamilj.

Vi vill med detta arbete lyfta fram barnet. Barnet är det centrala genom hela arbetet. Hur mår barnet i familjen? Hur påverkar fostran och familjeroller ett barn? Påverkas verkligen barnets könsidentitet? Kan skolor och dagvård bemöta regnbågsfamiljer idag? Har de den information som behövs eller blundar samhället för dessa familjekonstellationer? För att få en så realistisk och klar bild som möjligt av de frågeställningar vi valt att ställa, har vi genomfört vår undersökning genom att intervjua regnbågsfamiljer.

Syftet med detta lärdomsprov är att se på fostran ur regnbågsfamiljens perspektiv. Skribenterna tar även upp om könsidentitet i regnbågsfamiljer och bemötande ur regnbågsföräldrarnas och barnens synvinkel.

Skribenterna söker svar på följande frågor:

1. Hur ser fostran ut i en regnbågsfamilj?
2. Hur påverkas barns könsidentitet av att växa upp i en regnbågsfamilj?
3. Hur blir en regnbågsfamilj och deras barn bemötta i samhället?

I lärdomsprovet skriver skribenterna om olika former av regnbågsfamiljer, men vi har valt att avgränsa den kvalitativa studien till två samkönade individer som lever i en kärleksrelation tillsammans med barnen. Fokuseringen ligger på barnet i regnbågsfamiljen. Skribenterna är intresserade av hur fostran, bemötande och könsidentitet ser ut inom regnbågsfamiljen.

Vi har valt att förklara vissa av begreppen som vi har använt oss av i vårt lärdomsprov för att förenkla läsningen.

Kärnfamilj är en familj som består av en man och en kvinna och deras gemensamma barn.

Regnbågsfamilj är en barnfamilj där en eller flera av föräldrarna har en homosexuell läggning.

Könsidentitet är något som en människa föds med och som man sedan utvecklar till en del av sig själv

Könsroller eller genus, när man pratar om ordet könsroller/ genus syftar man på vårt kulturella, sociala och biologiska kön.

Sexuell läggning syftar på en persons sexuella orientering.

HBT är en benämning på homosexuella, bisexuella och transpersoner som grupp.

2 LAGSTIFTNING

1§) Lagen om likabehandling har som främsta syfte att främja och trygga likabehandling samt att effektivisera rättsskyddet för den som utsatts för diskriminering i sådana diskrimineringssituationer som hör till lagens tillämpningsområde. 6§) Ingen får diskrimineras på grund av ålder, ursprung, funktionshinder, åsikt, hälsotillstånd, sexuell läggning eller religion. Med diskriminering avses att någon behandlas mindre värdigt än vad någon annan behandlas, har behandlats eller skulle behandlas i en jämförbar situation. Kränkning innebär övergrepp på en persons eller människogrupperns värdighet och integritet så att en hotfull, fientlig eller förödmjukande stämning skapas (Lagen om likabehandling 2004/21).

1§)Två personer som är av samma kön och som har fyllt aderton år kan låta registrera sitt partnerskap. 2§) Ett partnerskap får inte registreras om den ena partnern i parförhållandet redan är gift eller registrerad partner eller om partnern i parförhållandet är släkt med varandra. 3§) Magistraten undersöker om det finns något i lag föreskrivet hinder mot registrering av ett partnerskap. Ett partnerskap registreras av en myndighet som har rätt att förrätta borgerlig vigsel (Lagen om registrerat partnerskap 2001/950).

2.1 Milstolpar för homosexuella i Finland

År 1889 kriminaliseras homosexualitet som straffbart. Om man bröt mot lagen kunde man få upp till två års fängelse. År 1969 grundades den första homosexuella föreningen i Finland. Den kallades för Psyke, rf. År 1971 ansågs inte homosexualitet längre som något kriminellt. År 1974 grundades föreningen SETA rf. År 1981 strök man homosexualitet som en sjukdom. År 1991 ändrades SETA till en centralorganisation för finländska HBT-föreningar. Flera HBT-föreningar grundades på flera olika håll i landet. År 1994 grundades transstödcentralen. År 1995 förbjöds diskriminering på grund av sexuell läggning (Kvinnoförbundet 2013).

År 1999 ströks förbudet mot ”uppmuntran till homosexualitet”. Lagen ändrades så att åldern för sexuella handlingar i samkönade relationer blir lika som i heterosexuella relationer. År 2001 godkände riksdagen lagen om registrerat partnerskap för par av samma kön. År 2002 godkändes lagen om bestämmelse av könstillhörighet för transsexuella personer. År 2004 trädde lagen om likabehandling i kraft. Lagen förbjuder diskriminering och trakasserier på grund av ålder, språk, religion, hälsa, handikapp, sexuell läggning och så vidare. År 2005 trädde jämställdhetslagen i kraft. År 2006 togs lagen om assisterad befruktning upp i riksdagen. Lagen tillåter insemination åt ensamstående kvinnor och kvinnor i registrerade partnerskap. Lagen tillåter inte surrogatmoderskap. År 2009 ändrades lagen om registrerat partnerskap. Adoption inom familjen blev möjligt för registrerade par (Kvinnoförbundet 2013).

2.2 Stöd till regnbågsfamiljer

Partners som är av samma kön och som har ett registrerat parförhållande får vara föräldralediga och har rätt till föräldrapenning. Paret får själva besluta om vem som blir hemma och sköter barnet. Även vem av de som gör en ansökan om föräldrapenningen. Det är även möjligt att paret delar på föräldraledigheten, vilket betyder att de turas om att vara hemma med barnet. Däremot är det inte möjligt att båda partnerna är hemma samtidigt. För att ha rätt till föräldrapenning måste den andra partnern i förhållandet ha adopterat partnerns barn (FPA 2013).

Om den ena partnern har adopterat makens eller makans barn när barnet är högst ett år gammalt, har man som förälder rätt till faderskapspenning eller föräldrapenning. Partnerna

i ett registrerat förhållande har rätt till faderskapspenning oberoende av kön. Även den som inte är biologisk förälder till barnet, eller som är adoptivförälder, har personen rätt att få föräldraledigt. För att detta ska vara möjligt där dock förutsättningarna att man lever i ett förhållande som har registrerats förrän barnet blivit fött eller adopterat, och att man bor tillsammans med sin partner och barnet i samma hushåll. Om ingendera av parterna är biologiska föräldrar till barnet och det bara är en av parterna som adopterat barnet, betalas föräldrapenningen bara ut om barnet var under sju år när det blev placerat i hemmet. Barn som har två mammor har rätt att få underhållsstöd även om man inte fastställt vem fadern är. Ett barn som har två pappor har inte samma rättigheter och får inte underhållsstöd på samma villkor (FPA 2013).

2.3 Förslag om lagändring

Det finns ett lagförslag att ändra på äktenskapslagen så att samkönade par skall ha rätten att ingå äktenskap. I lagen om registrerat partnerskap skulle alltså det första kapitlet ändras så att parförhållanden i fortsättningen inte kan registreras. De partnerskap som är registrerade sedan tidigare skulle dock vara i kraft och skulle genom anmälningsförfarande vara möjliga att bli äktenskap. Rättsverkan av ett partnerskap som är registrerat motsvarar i stort sätt de rättsliga effekterna av ett äktenskap. Syftet med lagförändringen är att ta bort bestämmelser om gemensamt efternamn samt bestämmelser angående makarnas rätt att tillsammans adoptera ett barn också skulle tillämpas på par av samma kön. Detta lagförslag skulle dock inte påverka religiösa samfund enligt äktenskapslagen. Alla religiösa samfund med vigselrätt har rätt att själva bestämma ifall de viger par av samma kön till äktenskap (Tahdon 2013).

För Finland skulle möjligheten för par av samma kön att ingå äktenskap vara en principfråga som kunde uppnås endast genom en liten lagförändring. Enligt justitieministeriet är Finlands äktenskapslagstiftning redan väldigt könsneutral. Den lagen som är i kraft nu gällande registrerat partnerskap innehåller i princip samma skyldigheter samt rättigheter med några undantag i jämförelse med äktenskapslagen. Det är egentligen endast adoptionsrätten och rätten att ta gemensamma efternamn som skiljer ett registrerat partnerskap från ett äktenskap. Trots att attityderna mot par av samma kön blivit mera positiva under de senaste årtiondena lever fortfarande felaktiga uppfattningar om par av samma kön kvar i samhället. Lagen kvarhåller dels dessa uppfattningar genom att inte låta

dem få samma rättigheter. Att tillhöra en sexuell minoritet kan anses vara negativt, vilket kan påverka självbilden för de personer som tillhör en sexuell minoritet. Genom att ge par av samma kön rätten att ingå äktenskap skulle samhället signalera att par av samma kön har samma rättigheter att förbinda sig som olikkönade par (Tahdon 2013).

Lagmotionens motiveringar angående äktenskapslagen:

Paragraf 1:

I fortsättningen skulle det att makarna är en man och en kvinna inte längre vara ett krav för att ingå äktenskap, utan äktenskap skulle kunna ingås av två fysiska personer. De andra förutsättningarna för att ingå äktenskap skulle inte påverkas av förändringen.

Paragraf 6:

Personer som ännu är gifta får inte ingå ett nytt äktenskap. Man skall inte heller kunna ingå äktenskap om man är i ett registrerat parförhållande utom i de fall ett registrerat parförhållande omformas till ett äktenskap. Avsikten är att registrerade parförhållanden även i fortsättningen skulle vara i kraft. Det skulle ändå vara möjligt att göra registrerade parförhållanden till äktenskap genom anmälan eller civil vigsel om båda parterna i det registrerade partnerskapet är överens om detta.

Paragraf 108:

Tidigare har de internationella privaträttsliga bestämmelserna som gäller registrerade parförhållanden och äktenskap avvikit från varandra. Avsikten är att två fysiska personers rätt att ingå äktenskap i Finland även i fortsättningen skall bestämmas som den tidigare bestämts i äktenskapslagen. Eftersom personer av samma kön i många länder inte har rätten att ingå äktenskap kommer de inte heller nödvändigtvis att ha rätten att ingå äktenskap i Finland om ingendera av dem är finsk medborgare eller är bosatt i Finland. Genom detta undviker man att ett äktenskap i Finland skulle bli utan rättsverkningar.

Paragraf 115:

Partnerskap som registrerats eller registreras utomlands skulle även i fortsättningen vara registrerade partnerskap och de skulle ha ett registrerat partnerskaps rättsliga effekter. De som registrerat sitt partnerskap utomlands skulle också kunna ändra sitt registrerade partnerskap till ett äktenskap. Målet är att de förändringar som föreslås i initiativet skulle träda i kraft senast den 1 januari 2015.

3 KÖNSIDENTITET

När man pratar om kön så menar man oftast manlighet eller kvinnlighet. Detta är något som finns i ens innersta identitet. Könsidentitet är något som en människa föds med och som man sedan utvecklar till en del av sig själv. När ett barn föds och förklaras som flicka eller pojke börjar könsutvecklingen. Man klär en flicka i rosa kläder och man ger särskilda leksaker så som traktorer åt pojkar för att man tycker att just de här sakerna passar för barnets könsidentitet (Elvin-Nowak & Thomsson 2003, s. 22).

Identitet är inte något som man utvecklar endast på egen hand. Den egna identiteten stärks och skapas i samband med andra. Hur omgivningen reagerar på våra handlingar påverkar vårt sätt att agera. Om man får mycket negativ kritik från omgivningen för ett visst tankesätt man har är det mycket möjligt att man ändrar på sin åsikt (Olsson & Olsson 2007, s.114).

Nancy Chodorow är en amerikansk sociolog och psykoanalytiker som har studerat könsidentitet. Chodrows teori utgår från kärnfamiljen. Hon menar att det är modern som bär huvudansvaret för hur barnen utvecklar sin könsidentitet. Söner och döttrar får samma kärlek av modern men hur mamman förhåller sig till de båda barnen är lite annorlunda. I moderns relation till dottern visar modern åt dottern: vi är lika, du ska bli som jag när du blir stor. I moderns relation till sonen visar modern åt sonen: du har andra förutsättningar, du ska bli någonting annat än vad jag är. Detta leder till en skild utveckling för flickor och pojkar. Pojkar utvecklar självständighet mycket tidigare än flickor. För flickor är närhet mera viktigt än för pojkar. Enligt Chodorow handlar detta inte enbart om relationen till modern utan hur maskulinitet och feminitet avgränsas i vårt samhälle (Frisén & Hwang 2006, s.47-48).

Ett forskningstema som undersökts flera gånger var barnens sexuella orientering. Forskningarna tyder på att barn som växer upp med homosexuella föräldrar inte blir homosexuella i större utsträckning än barn som växer upp med heterosexuella föräldrar. Det har även gjorts forskning om barns könsidentiteter. Resultaten är uppenbara. Barn med homosexuella föräldrar visar ingen osäkerhet i utvecklingen av sin könsidentitet (Ohnstad & Malterud 2006, s. 85).

3.1 Könroller eller genus

När man pratar om könsroll finns det en risk för att man sätter allt för stor fokus på den enskilda individen. Man behöver inte prata om benämningar som klassroll eller rasroll, eftersom maktutövningen är självklar i de sociala relationer som finns mellan pojkar och flickor. Idag har begreppet genus ersatt ordet eftersom man upplevde att ordet könsroll signalerade att det bara var en roll som en människa kunde kliva in i och ut ur som de själva önskade och ville. När man pratar om ordet genus syftar man på vårt kulturella, sociala och biologiska kön. Genus är vad det sociala systemet och det kulturella arvet format oss till. Ordet genus ger även en slags öppenhet för förändring. Begreppet genus har fokus på relationen mellan mäns och kvinnors beteende och sysslor, på vad som anses vara kvinnligt eller manligt. I den moderna genusforskningen säger man ofta att könen är utformade. Oberoende av vilka skillnader eller likheter vi tror oss finna mellan könen så är de ett resultat av våra egna mänskliga påhitt (Svaleryd 2003, s. 29).

3.1.1 Genus som konstruktion

När vi som människor försöker tyda världen gör vi det genom tankekonstruktioner. Genus är en sådan konstruktion. Vi utgår från kvinnligt och manligt när vi arrangerar i exempelvis skolor, politik och företag i samhället. Genussymboler finns överallt i dagens samhälle: i kroppsspråk, kläder och konst. Det som är viktigt att komma ihåg när det gäller tankekonstruktioner är att de bara är konstruktioner som är gjorda av människor. Därför kan man säga att uppdelningen mellan manligt och kvinnligt är väldigt oberäknelig. Den ändras med tiden. I vissa kulturer är t.ex. långt hår på män manligt medan det i andra kulturer kan betraktas som feminint. Förr i världen ansåg man att kvinnors höfter skulle vara breda, idag ska de enligt den stereotypa kvinnan vara smala höfter. De här uppfattningarna och konstruktionerna påverkar oss dagligen. De påverkar oss även när vi försöker hitta vår identitet. Uppfattningen om vad som är manligt eller kvinnligt har stor betydelse när man börjar forma den egna identiteten (Josefson 2005, s.15).

I de flesta samhällen finns ett så kallat genussystem eller en genusordning. Det betyder att det finns en uppdelning som utgår från vilket kön man har. Den här uppdelningen styr alltså vem som sköter vissa sysslor, hur man ser ut och även hur man beter sig. Det

påverkar även vad vi väljer att studera eller arbeta med, hur vi pratar, klär oss och relaterar till andra människor. Genusordningen som finns i ett samhälle gör intryck på vilka beteenden och egenskaper vi uppskattar som bättre och sämre. I vår del av världen har man länge beskrivit mannen som förnuftig och stark medan kvinnor under långa perioder har ansetts vara känslostyrda och svaga individer (Josefson 2005, s.16-17).

3.2 Homosexualitet- normalitet eller avvikelse?

Under 1900-talet började vetenskapsmän prata om de människor som var avvikande i samhället som sociala problem och att det var en social oordning i samhället. Men efter en tid slutade man använda de orden eftersom man ansåg att de inte gjorde rättvisa åt dessa människors problemområden. När begreppet avvikande beteende infördes, blev det möjligt, att vid sidan av att endast studera de kriminella, börja studera andra utforskade grupper så som homosexuella, prostituerade, handikappade och alkoholister. De här grupperna skiljde ur från de kriminella eftersom deras handlingar i första hand stred mot det som andra människor ansågs vara normalt (Hilte 1996, s.7).

I Västeuropa har exempelvis homosexualitet ansetts som en dålig handling under långa tider. Kristendomen var tidigt med att förkasta homosexualiteten och beskriva den som en synd mot det som ansågs vara det naturliga. Från medeltiden och ända fram till idag har det delats ut stränga straff för homosexuella handlingar i många av Europas länder. Från och med 1700-talet och ända långt in på 1900-talet satte man "sjukdomsstämpel" på de homosexuella. Det var psykiatriker och läkare som först och främst satte den stämpeln på de homosexuella. Även om homosexualitet inte är en straffbar handling mera idag så finns ändå det moraliska dömandet i samhället kvar (Hilte 1996, s.8).

Sjukdomen Aids kom att bli en sjukdom som förknippades med de homosexuella och historien om aids visar hur lätt det är att börja peka finger mot en viss grupp i samhället som har avvikande beteende från normala. De homosexuella definierades som ett hot mot samhällets moraliska ordning på grund av deras avvikande beteende. I en undersökning av hur sjukdomen aids framställdes i amerikanska tidsskrifter fann man att under sjukdomens inledningsskede så var det inte sjukdomen man fokuserade på och skrev om utan det var de homosexuellas livsstil som man fokuserade på. Grupper som har ett avvikande beteende är lätta att göra till syndabockar och de är oftast även svaga i förhållande till makten i samhället. De normer och värderingar som finns i den homosexuella livsformen strider mot

föreställningen om den heterosexuella sexualitetens och familjebildningens självklarhet. Kampen mot aids utkämpas därför inte bara på en biologisk nivå utan även på en kulturell och symbolisk nivå. Samhället står därför inte enbart inför att bota de smittade kropparna utan måste samtidigt återrätta en väldigt nedsmutsad samhällsmoral (Hilte 1996, s.69-70).

3.3 Flick- och pojkkultur

När man pratar om pojkar är det många som genast tänker på brottning, bilar, klätterträd och hög ljudnivå. När man pratar om flickor tänker man istället på målarböcker, rosa kläder, dockor och bästa vänner. Det är väldigt lätt att tänka och tala om könen i olika stereotyper. Men det betyder inte att alla pojkar vill klättra i klätterträd, vissa pojkar vill måla i målarböcker och vissa flickor vill klättra i träd. Det innebär alltså att alla flickor och pojkar inte fullt ut passar in i dessa genusmönster (Svaleryd 2003, s.14).

I människors vardagsföreställningar ingår ofta att flickor och pojkar har olika egenskaper. Man tänker också att pojkar och flickor väljer att leka olika lekar och att leka med olika leksaker. Man förväntar sig att flickor ska vara söta, snälla och hjälpsamma men däremot förväntar man sig att pojkar ska vara aktiva, dominerande och kräva uppmärksamhet. Inom den moderna forskningen pratar man om flick- och pojkkulturer. Anknytningen av normer och förväntningar på de två könen sker till stor del när barn delar en vardagstillvaro, exempelvis i skolan eller dagvården. Barnens val av lekar eller aktiviteter är oftast styrda av sociala och kulturella förväntningar som är bundna till det egna och det motsatta könet (Svaleryd 2003, s.15).

I skolan har flickor och pojkar samma läroplan och undervisas av samma lärare. Det betyder att barnen i skolan befinner sig på samma villkor. Forskning visar att den vardagliga verksamheten i skolor består av två världar, flickor och pojkar möts sällan på samma nivå. Även om barnen går i gemensamma klasser är de oftast åtskilda. Pojkar umgås med pojkar och flickor umgås med flickor. Samma sak gäller i dagvården. När barnen får leka fritt har de själva möjlighet att välja vilka leksaker och vem de vill leka med. Studier visar på att barnen just väljer stereotyp. Det innebär att exempelvis pojkar väljer att leka med pojkar, i ett enskilt utrymme och med leksaker som är "avsedda" för pojkar (Svaleryd 2003, s.16).

4 FAMILJEKONSTELLATIONER

4.1 Definition av familj

Definition av familj enligt statistikcentralen i Finland

”En familj utgörs av sammanboende gifta eller samboende par eller sammanboende personer som registrerat sitt förhållande och av deras barn, av endera föräldern tillsammans med sina barn, samt av gifta och samboende par utan barn samt personer som registrerat sitt parförhållande och som inte har barn.”

Statistikcentralen definierar begreppet familj vidare. Personer som bor i samma bostadshushåll men som inte räknas till kärnfamilj hör inte till familjebefolkningen, även om de är släktingar. Bildar de en egen familj i bostadshushållet räknas de däremot till familjebefolkningen. Personer som bor tillsammans, ex. syskon eller kusiner hör inte till familjebefolkningen fast de bor tillsammans. Personer utanför kärnfamiljen som bor i bostadshushåll hör inte till familjebefolkningen, även om de är släktingar. Om de utgör en egen familj hör de däremot till familjebefolkningen. Syskon eller kusiner som bor tillsammans är inte en familj, och hör inte till familjebefolkningen. En person som bor ensam eller tillsammans med en person av samma kön hör inte till familjebefolkningen. En familj kan omfatta högst två på varandra följande generationer. Om bostadshushållet omfattar flera generationer bildas familjen utgående från den yngsta generationen. Detta innebär att t.ex. en svärmor eller svärfar som bor tillsammans med sitt barns familj faller utanför familjen om inte också maken/makan bor i samma bostad. I sådana fall bildar det äldre paret en egen familj. Barnfamiljer är familjer med minst ett barn under 18 år. Sedan 1 mars 2003 har personer av samma kön har kunnat registrera sitt parförhållande vid magistraten.

4.2 Regnbågsfamilj

Regnbågsfamiljen utgörs av två samkönade individer som lever i en kärleksrelation. Regnbågsfamiljer kan se olika ut. De som kallas för treföräldrafamilj är en familj som består av ett samkönat par som i överenskommelse med en tredje person blir föräldrar tillsammans. Den tredje personen bor dock inte tillsammans med det samkönade paret. Det finns även fyrklöverfamiljer. Det innebär att ett lesbiskt par och ett bög par har barn tillsammans men bor i olika hushåll. Här är det individuellt hur man tar ställning till de

biologiska banden. Det finns även familjer som ”uppstått” från tidigare relationer. Det innebär att man varit gift tidigare och haft en kärnfamilj för att sedan bryta upp och övergå till ett samkönat partnerförhållande. Det finns även partnerskap som innebär att man adopterar ett barn. Det betyder att partnern som inte är biologisk förälder till barnet kan adoptera barnet (Zetterqvist Nelson 2007, s.94-95).

5 BEMÖTANDE

I femte kapitlet kommer vi att ta upp om hur barn i en regnbågsfamilj blir bemötta i skolan, dagvården, fritiden och i kompiskretsen. Överlag är kunskapen om regnbågsfamiljer i förskolor/skolor och samhället väldigt bristfällig. Människor som arbetar med barn och stöter på ett nytt begrepp tänker ofta att man tar upp problemet då det blir aktuellt. Följer man det här exemplet skulle en lärare som arbetar inom förskolan/skolan först fundera på sin inställning till en regnbågsfamilj då man står ansikte mot ansikte med ett regnbågsbarn. Dessvärre kan man inte göra så, det ger en allt för snäv bild av samhället om man bara berör det som finns i ens närhet. Man kan jämföra det här med att en lärare inte skulle prata om adopterade barn eller barn med annan etnisk bakgrund än den vanliga förrän de sitter i skolbänken. Barn som växer upp i dagen samhälle borde ha en stor acceptans för alla slags människor, hur man kan leva och hur olika man kan tänka och därför är förskolans och skolans uppgift viktig för det är här grundläggande värderingar formas (Schubert, Hermann-Lundberg & Nygårds 2011, s.4).

5.1 Bemötande i dagvård och skola

Susanna Hjalmar har gjort ett examensarbete om hur regnbågsbarn blir bemötta i skolor. Hjalmar har gjort en kvalitativ undersökning i tre olika skolor. De som blivit intervjuade har varit lärare, förskollärare och fritidspedagoger. Observationerna som Hjalmar har gjort leds fram till slutsatser som berättar om att regnbågsbarn har en väldigt liten plats i skolor. Barn i kärnfamiljer är de som tar upp mest plats. Regnbågsbarnen är fortfarande en minoritet i skolor. Pedagoger menar att det är därför regnbågsbarnen även blir ”osynliga” eftersom de är så få. Susanna säger även att personer i hennes närhet som är homosexuella

är skeptiska till att skaffa barn på grund av att de inte vet hur de kommer att bli bemötta i samhället. Eftersom regnbågsbarn inte ges tillräckligt med "utrymme" kan det vara svårt för barnen att känna stolthet över sin familj (Hjalmar 2013, s.22-23).

Ira Turunen har även skrivit ett examensarbete om dagvårdspersonalens kompetens att bemöta regnbågsfamiljer. Respondenterna som deltog i undersökningen var barnskötare och barntädgårdslärare. Turunen hade som avsikt att få fram hur personalen själv upplever att de kan bemöta regnbågsfamiljer (Turunen 2013, s.26-27).

Turunens forskningsresultat visar att man lärt känna familjen och deras värderingar genom samtal och diskussion om småbarnsfostran. Resultaten tyder även på att man som personal måste fråga och diskutera aktivt med föräldrarna och använda dem som informationskälla. Turunens respondenter ansåg själva att de var kompetenta att bemöta regnbågsfamiljer eftersom de ansåg att de bemötte dem på samma sätt som kärnfamiljer. Respondenterna menade även att det är viktigt att man bygger upp förhållandet på respekt och tillit. Man behöver ta reda på alla familjers individuella behov och fråga hur man till exempel ska göra på fars/morsdagar och hur man tilltalar föräldrarna hemma (Turunen 2013, s. 47-48).

De flesta regnbågsföräldrar och barn tycker om att berätta om sin familj men man måste även tänka på att det kan finnas de som är trötta på att hela tiden berätta om hur deras familjer fungerar. Flera föräldrar berättar att de allt som oftast får personliga frågor om hur familjelivet fungerar och hur barnen har blivit till. Som professionell är det viktigt att man vågar fråga frågor som kanske kan vara lite känsliga men man måste tänka på att man inte frågar frågor bara för att stilla sin egen nyfikenhet. Regnbågsföräldrar påpekar oftast att deras barns behov av att bli sedda oftast brister i dagvården och skolor (Bäck-Wiklund & Johansson 2012, s.151-152).

6 FOSTRAN

Vad behöver då föräldrarna ge barnen för att de skall bli goda samhällsmedborgare? I en intervju som Bäck-Wiklund & Bergsten genomförde talade föräldrarna om trygghet i nuet och dels trygghet i framtiden. Med trygghet i nuet avser man trygghet i familjen både genom materiell trygghet och trygghet i relationerna mellan kompiskretsen och familjen. När föräldrarna talade om trygghet i framtiden skall barnet ges möjlighet att utveckla yttre

trygghet i forma av god kompetens som gagnar möjligheten till god ekonomi och goda levnadsvillkor. Med inre trygghet avser föräldrarna att barnen skall ges möjlighet att utveckla såväl social kompetens som individualitet, självkänsla, självständighet och inre harmoni. Dessa olika former av trygghet är övergripande mål för såväl pojkar och flickor (Bäck-Wiklund & Bergsten 1997, s.115-116).

Som nybliven förälder vet ingen av oss hur man blir ”en god fostrare” och förälder. Uppgiften kan visa sig vara mycket mer komplex än vad man ens kunnat föreställa sig. För att åstadkomma en god uppfostran av barn skall man lära ut en god självkontroll och ge barnen redskap för en god personlighet. Föräldrarna lär ut och barnen skall kunna ta emot den kunskapen. Ser man på fostran ur ett sådant perspektiv läggs halva ansvaret på föräldern och andra halvan är på barnet. Har föräldern gjort sin del: att lära barnen, är dennes del av uppfostringskontraktet uppfyllt. Den andra hälften är barnens och den är den viktigare delen: att ta till sig kunskap (Pantley 2007, s.15-16).

Fostrans ändamål är att stöda barnens färdigheter att klara sig självständigt i livet. Fostraren skall med andra ord lära barnen att bemästra verkligheten. Fostran sker både med direkta/indirekta åtgärder samt faktorer. Åtgärderna och faktorerna påverkar eller syftar till att påverka den som är föremål för fostran. Målen för och syftet med fostran är alltid beroende av samhället och dess värden, normer, moraluppfattningar och människouppfattningar. Om fostraren ställer fostringsmål är fostran medveten men om fostran framgår i den omedvetna omgivningen och i omedvetna handlingar är fostran oavsiktlig (Aaltonen, Ojanen, Sivén, Vihunen & Vilén 1997, s.18-19).

6.1 Föräldraskap

Diana Baumrind är en amerikansk psykolog som har gjort ett antal klassiska studier på olika föräldrastilar och effekterna av dessa. I förskolor har hon gjort observationer hos barn på bland annat självkontroll, oberoende och trygghet. Efteråt intervjuade hon föräldrarna och såg på samspelet mellan förälder och barn. För en uppnå en god fostran krävs det att föräldrarna är kärleksfulla mot sina barn och detta torde inte vara en nyhet. Men hur gör man då som förälder för att kunna kommunicera all kärlek och förståelse till barnet? På basen av dessa observationer och interjuver kunde Diana ställa upp tre generella typer av föräldrabeteende: auktoritativ föräldrastil, tillåtande föräldrastil och auktoritär föräldrastil (Hwang & Nilsson 2006, s.231).

Med auktoritativt föräldraskap avses att föräldrarnas vilja är lag som barnet inte skall ifrågasätta. Gränserna är stränga och föräldrarna är noga med att barnet lyder, dåligt uppförande bestraffas. Relationen mellan förälder och barn saknar känslomässigt engagemang. Föräldrarna har svårt att ge barnet beröm. Med tillåtande föräldraskap avser man att barnet har få gränser. De finns inga krav på hur barnet skall bete sig och föräldrarna kräver väldigt lite av barnet. I tillåtande föräldraskap ger föräldrarna väldigt mycket kärlek åt barnet. I det auktoritära föräldraskapet sätts tydliga gränser för barnet. Föräldrarna agerar kärleksfullt och lyssnar gärna på barnets synpunkter. När föräldrarna sätter gränser är de noga med att förklara åt barnen varför gränserna sätts. Föräldrarna är noga med att uppmuntra barnet att göra saker självständigt. Barn som växer upp i ett hem var de får mycket kärlek men även gränser har goda chanser att bli nöjda med sig själv och hjälpsamma mot andra (Hwang & Nilsson 2006, s.231-232).

6.2 Fostran som socialisationsprocess och interaktionsprocess

Fostran kan också ses som en socialisationsprocess där människor blir medlemmar i ett kollektiv. Som litet barn blir man familjemedlem och efter det medlem i dagvårdsgrupper. När man kommer upp i skolåldern blir man medlem i ett skolkollektiv och när man som studerande avslutar sina studier blir medlem i en yrkeskår. Denna socialisationsprocess gör barnen till samhällsmedlemmar med eget ansvar och egna rättigheter och skyldigheter. Mellan den som fostrar och den som fostras sker alltid en interaktion där båda partner påverkar varandra dvs. en interaktionsprocess. Då fostraren vårdar, undervisar, övervakar och samarbetar med barnet påverkar fostraren och barnet ständigt varandra och därför sker fostran i praktiken till stor del även i interaktionsprocessen (Aaltonen, Ojanen, Sivéén, Vihunen & Vilén 1997, s. 19).

6.3 Fostran ur barnets perspektiv

De flesta finländska barn lever ett bra liv idag. Om man frågar barn vem deras viktigaste fostrare är finns det inga oklarheter i deras svar. Föräldrarna, mamma och pappa är barnens viktigaste fostrare. Fostrare kan även vara mor och farföräldrar och även andra släktingar. Barns upplever fostraren som en verksamhet som påverkar dem. Fostraren uppfattas också

som en undervisare. Fostraren har uppgifter som att lyssna, stöda, hjälpa till, vara närvarande och visa omsorg. En bra fostrare visar kärlek och ömhet istället för att använda våld. Barnen önskar också att fostraren har stort tålamod, att fostraren undviker att skrika och i stället försöker lyssna och förstå. Andra viktiga egenskaper som barnen önskar är att en fostrare aktivt finns till för barnen, att fostraren ger råd och vägledning, att fostraren ser barnen som en hel människa och inte bara ser till vissa sidor hos barnet. Ur barnens perspektiv är det också viktigt att fostraren kommer ihåg att ta hand om sig själv och att sysslorna i hemmet och det egna arbetet håller en jämn balans. Det är även viktigt att man som fostrare vårdar det egna parförhållandet och att man ej heller ställer för höga krav på barnens prestationer i till exempel fritid eller skola (Aula 2011, s.56-58).

6.4 Fostran i regnbågsfamilj

Tidigare forskning tyder på att forskare inte kan finna några egentliga skillnader mellan en kärnfamilj och en regnbågsfamiljs sätt att hantera föräldraskapet, det finns inte heller skillnader i barnens psykiska hälsa. Föräldrar i en regnbågsfamilj ger samma omsorg, trygghet och bidrar till en god uppväxt för barnen på samma sätt som föräldrar i en kärnfamilj gör. Det finns vissa skillnader i att man som förälder i en regnbågsfamilj är mera uppmärksam på hur omgivningen ska reagera på barnen som växer upp i en regnbågsfamilj. Man har olika strategier för att skydda barnen från omvärldens kritiska ögon. De flesta föräldrar i en regnbågsfamilj anser att det är viktigt att kunna föra en öppen dialog med barnen om betydelsen av att vara homosexuell (Bäck-Wiklund & Johansson 2003, s.186-187).

7 TIDIGARE FORSKNING

Lesbian and gay parenting är en litteraturstudie som handlar om juridiska rättstvister som rör homosexuella och deras rättigheter till adoption eller fosterbarn. Orosmoment som ofta uppstått när det handlat om juridiska rättstvister som rör homosexuella och adoption eller fosterbarn är att föräldrarna anses vara mentalt sjuka, att lesbiska har en sämre förmåga att vara mamma än en heterosexuell kvinna och att homosexuella spenderar mera tid med sina partners än med barnen. Andra orosmoment som tagits upp är att man anser att om ett barn

växer upp med homosexuella föräldrar får barnet rubbningar i sin egen könsidentitet eller att barnet själv blir homosexuell. Annat som man uttrycker oro över i rättsprocesser är att barn skulle ha lättare för att bli utstötta, marginaliserade och gjorda till offer om de växer upp med homosexuella föräldrar (Patterson 2005, s. 5-6).

Studier bortslår alla dessa påståenden och visar att barn till homosexuella inte blir mer antastade eller marginaliserade än barn som vuxit upp i en kärnfamilj. Psykiatriker, psykologer och socialarbetare talar alla emot att homosexualitet skulle kunna ses som en mental sjukdom. Tankar och påståenden om att homosexuella är sämre föräldrar än heterosexuella finns det ingen forskning som stöder. Resultat från flera forskningar tyder på att homosexuella föräldrar oftast ger en bättre uppfostran än heterosexuella föräldrar. En undersökning visar att majoriteten av heterosexuella föräldrar använder sig av fysisk bestraffning när barnet gjort något fel, detta är något som inte homosexuella föräldrar använder sig av. De tillrättavisar barnen endast med ord (Patterson 2005, s.7-12).

Children raised in fatherless families from infancy är en kvalitativ undersökning. 25 Lesbiska mödrar och 38 heterosexuella singelmammor har blivit jämförda med 38 heterosexuella familjer där både mamma och pappa fanns med i bilden. Resultatet visade att barn som vuxit upp i faderlösa familjer upplever mer samspel med sin mamma. De uppfattar mamman som mer pålitlig och tillgänglig än vad barn gör som vuxit upp i ett hem med både mamma och pappa som närvarande. Det visade sig att mödrarna som deltog i undersökningen kände alla lika mycket kärlek för sina barn. Mammor som uppfostrade barnen tillsammans med barnens pappa ansåg att det uppstod mera irritation och att man tappade tålamodet när man skulle tillrättavisa barnen (MacCallum & Golombok 2004, s.1407-1409).

Barnens sociala och emotionella utveckling påverkades inte negativt av att inte ha haft tillgång till en manlig förebild, även om pojkar som vuxit upp i faderslösa familjer visade tecken på mer feminitet men dock inga mindre tecken på maskulinitet. Det fanns inga märkbara skillnader i föräldraskapet mellan lesbiska mammor och heterosexuella singel mammors uppfostran. Det som lesbiska och heterosexuella mammor har gemensamt är att de uppmuntrar sina söner till ett mera känslösamt beteende på ett positivt sätt (MacCallum & Golombok 2004, s.1415-1416).

The effects of marriage and domestic partnership and well-being of children är en analys som utforskar de unika och komplexa utmaningarna som samkönade par och deras barn möter som ett resultat av de allmänna riktlinjer som utesluter homosexuella från att ingå

vanligt äktenskap. Det diskriminerande antagandet är baserat på att lesbiska mammor och homosexuella pappor skiljer sig från heterosexuella föräldrar på ett sätt som är skadliga för barns välmående. Forskare har dock under de tre senaste årtiondena hittat ett fåtal skillnader då man jämfört lesbiska och heterosexuella mammors självkänsla, psykologiska funktioner och attityder till barnuppfostran. Lesbiska mammor faller inom ramen för normal psykologisk funktion baserat på intervju och psykologiska bedömningar. Lesbiska mammor kommer också upp till samma standardiserade mått av självkänsla, ångest, depression och familjestress som heterosexuella mammor. Studien har visat att lesbiska mammor är mera barncentrerade och har en mer engagerad mammaroll och de lägger mera vikt vid att finna manliga roller åt sina barn än skilda hetero mammor. Lesbiska och heterosexuella mammor beskriver sig på ett liknande sätt gällande äktenskap och moderns intressen, nuvarande livsstil och metoder i barnuppfostran. Det finns empiriska bevis på att homosexuella pappor visar starka tecken på omvårdnad och engagemang i sin föräldraroll, ingen skillnad går heller att påvisa jämfört med heterosexuella pappor i att till erbjuda lämpliga nöjen eller att uppmuntra till självständighet. Homosexuella pappor har beskrivits som så att de håller fast vid strikta disciplinerade regler, de lägger fokus på vägledning och utveckling av kognitiva färdigheter och att vara involverad i sina barns aktiviteter. I helheten finns det mera likheter än skillnader i uppfostringssätt och attityder mellan homosexuella pappor och heterosexuella pappor (Pawelski m.fl. 2006, s. 359).

En studie som gjorts i Australien visar att regnbågsbarn mår bättre eller lika bra som barn i kärnfamiljer. Den kvantitativa undersökningen som gjordes i Australien gick ut på att man skickade ut en enkät till femhundra föräldrar varav trehundrafemton av föräldrarna var samkönade. Resultatet av undersökningen visar att barnen till de homosexuella föräldrarna mår lika bra som barn i kärnfamiljer. Regnbågsbarn hade högre poäng i allmän hälsa och familjesammanhållning än barn i kärnfamiljer. Simon Crouch som är författaren till studien säger att regnbågsbarn är mer villiga att prata om mobbning och prata om ämnen som kan kännas svåra. Karin Zetterqvist Nelson som är professor vid Linköpings universitet och själv har studerat och skrivit böcker om regnbågsfamiljer säger att homosexuella ofta har bättre ekonomi och stabilare förhållanden. Homosexuella har oftast planerat sina barn längre än heterosexuella par (Crouch m.fl. 2012, s. 6-9).

Under 1970-talet gjordes en undersökning i USA och Storbritannien om huruvida barnet påverkas av att leva i en familj med föräldrar av samma kön. Det diskuterades om att barnet kunde bli utsatta för diskriminering, utveckla en osäker könsidentifiering och att själva bli homosexuella. Mot dessa argument påbörjades en undersökning. Faktorer som

undersöktes var barnets sociala anpassningsförmåga, utveckling, könsidentitet och psykiska utveckling. I studierna användes standardiserade test där man jämförde flera liknande företeelser där barn till lesbiska kvinnor jämfördes med barn till heterosexuella par. Barnen var i samma åldrar. Resultatet av forskningen tyder på att barns psykiska och sociala hälsa inte påverkas av föräldrarnas sexuella läggning (Zetterqvist Nelson 2007, s.18).

8 UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE

Skribenterna har utfört datainsamlingen och analysen av materialet enligt den kvalitativa metoden. I detta kapitel beskriver skribenterna mera djupgående vi gick tillväga angående intervjun och resultatredovisningen för att kunna genomföra datainsamlingen så ingående som möjligt.

8.1 Kvalitativ metod

Skribenterna har valt att göra en kvalitativa undersökning för att vi vill undersöka regnbågsfamiljers upplevelser samt deras egna åsikter. Skribenterna tror även att vi får en mer detaljerad kunskap ifall vi utför en kvalitativ undersökning, eftersom metoden gör det möjligt för respondenterna att beskriva sina upplevelser så detaljrikt som möjligt.

En kvalitativ metod kan användas när man som forskare försöker förstå innebörden av någons upplevelse. Data som samlas in är inte numeriska som vid kvantitativa studier utan data kan samlas in med hjälp av intervjuer och observationer, där det som respondenterna säger blir föremål för analys och tolkning. Kvalitativ metod används för att skapa förståelse och insikt om ett visst fenomen (Henricson 2012, s.130).

8.2 Intervju

Det finns flera olika typer av intervjuer. En semistrukturerad intervju innebär att den som ska utföra intervjun har en färdig lista med ämnen som ska genomgå och frågor som ska

svaras på. Det är viktigt att intervjuaren kan vara flexibel när det gäller ämnenas ordningsföljd. Det är även viktigt att den som intervjuas har möjlighet att utveckla sina idéer och tala mer grundligt om de ämnen som intervjuaren tar upp. Det är meningen att svaren ska vara öppna och betoningen ska ligga på att den intervjuade ska få utveckla sina synpunkter (Denscombe 2012, s.234-235).

När man gör intervjubaserade undersökningar enligt kvalitativ metod kan man inte göra slumpmässiga val. De människor man ”plockar ut” väljs för att de har kunskap inom området som intervjun baserar sig på (Denscombe 2012, s.251).

När man utför intervjun är det viktigt att det inte finns andra åhörare som kan störa koncentrationen eller få den intervjuade att ”sluta” sig. Miljön man befinner sig i ska helst vara så ostörd som möjligt. Den intervjuades hem kan vara ett lämpligt ställe att utföra intervjun på eftersom det känns som ett tryggt ställe. Ifall den intervjuade inte vill utföra intervjun i hemmet är det upp till intervjuaren att ordna en ny plats. Det är viktigt att man får sitta i lugn och ro och att man har möjlighet till ögonkontakt med den som intervjuas (Trost 2010, s. 65-66).

Man kan fråga nästan vad som helst under en intervju. Vissa kanske anser att man inte ska fråga om sådant som kan vara ”känsligt”, men om man har den inställningen leder det till att man inte kan fråga någonting. Man kan även ställa sig frågan vem som upplever något som känsligt? Den intervjuade eller intervjuaren? En intervjuare som anser att en fråga är känslig bör inte ta del i intervjun. Om frågan är rimlig i förhållande till studiens syfte är nog också frågan berättigad. Intervjuaren ska ställa enkla och direkta frågor som är relevanta (Trost 2010, s. 68-69).

För att en intervju ska bli så bra som möjligt är det viktigt att intervjuaren är uppmärksam. Dethär kan låta som något självklart, men det är väldigt lätt att tappa den röda tråden i en diskussion när man som intervjuare även måste ha uppsikt över andra saker medan man uppmärksam måste lyssna på vad den intervjuade säger. Intervjuaren bör vara lyhörd för den intervjuades känslor och inte agera dömande. Detta är en mycket nödvändig färdighet för att få ut det bästa möjliga av intervjun. Om man som intervjuare har förmåga att leva sig in i den intervjuades situation och känslor har man bättre förutsättningar att locka fram den mest relevanta informationen. Intervjuaren bör kunna stå ut med tystnad under samtalets gång. Intervjuaren bör även kunna driva på respondenten om det ”stannar” upp. Intervjuaren har också som uppgift att se till att alla får komma till tals och att det inte endast blir en stark persons åsikt som dominerar. Som intervjuare måste man ta hänsyn till

respondenternas rättigheter och veta när det är dags att dra sig ur en diskussion (Denscombe 2012, s.253-254).

8.3 Etiska riktlinjer och datasekretess

Som skribent är det viktigt att vara ärlig och arbeta öppet och respektfullt i sin forskning. Uppförandekoder för skribenterna är att tillhandhålla ärliga och opartiska analyser av sin forskning. Skribenterna bör undvika falska förespeglingar eller osanna framställningar i sitt uppträdande inför respondenterna. Skribenterna bör tala sanning om undersökningens beskaffenhet och den roll som respondenterna har i forskningen (Denscombe 2009, s. 196).

Som skribent är det viktigt att man informerar om det allmänna syftet med undersökningen och den kunskap den avser medföra. Man skall ge respondenterna information om vilka risker och fördelar som finns med ett deltagande. Man skall informera om vem som kommer att ha tillgång till intervjun och respondenternas möjlighet att få tillgång till det färdiga materialet. Skribenterna har också som skyldighet att förklara för respondenterna hur undersökningen är upplagd, samt att de deltar frivilligt och att de när som helst har möjlighet att dra sig ut utan att bli ifrågasatta. Skribenterna bör vara noggranna med att ange uppgifter om vem som är ansvarig för arbetet, hit hör både skribenternas namn, handledarens namn och den högskola eller universitet som skribenterna är inskriven i. Kontaktinformation i form av telefonnummer eller e-postadress skall framgå. Konfidentialitet bör också utlovas, skribenterna bör också värna om att obehöriga inte får ta del av känsliga uppgifter/ personuppgifter som kan leda till identifikation (Henricson 2012, s. 84-86; Brinkmann & Kvale 2009, s.87).

Att renskriva och att sen printa ut en intervju är förbundet med etiska problem. Som redan nämnt är det viktigt att värna om konfidentialiteten för de intervjupersoner som nämns i intervjun, men något som ibland lätt blir bortglömt är vikten av att förvara band och utskrifter säkert så att ingen obehörig tar del av materialet, samt att sedan radera innehållet från banden då de inte längre behövs (Brinkmann & Kvale 2009, s. 203-204).

8.4 Tillvägagångssätt

Sammanlagt har skribenterna intervjuat fyra olika regnbågsfamiljer, där familjekonstellationen ser olika ut i de flesta fall. Vi har intervjuat två lesbiska familjer i den ena familjen har barnen redan flyttat hemifrån, medan det i den andra finns småbarn i åldern 1-3. För att få ett större perspektiv har vi också intervjuat en flicka i 20 års ålder som delvis har växt upp i en regnbågsfamilj. För att kunna se skillnader mellan lesbiska par och bögpar har vi också intervjuat en homosexuell pappa som från tidigare förhållande har ett barn men nu bor tillsammans med en annan man. Skribenterna har valt respondenterna enligt bekvämlighetsurval, eller snöbollsmetoden. Det innebär att vi har fått kontakt med respondenterna via bekantas bekanta.

Skribenterna informerade regnbågsfamiljerna om undersökningen (Bilaga1) och bifogade intervjufrågorna (Bilaga2) så att respondenterna som skulle delta i intervjun fick bekanta sig med frågorna. Eftersom respondenterna hade fått möjlighet att bekanta sig med frågorna på förhand blev svaren inte så spontana utan mer genomtänkta, och de hade även möjlighet att ställa frågor i början angående intervjufrågorna så att inget var oklart då intervjun började. Skribenterna diskuterade på förhand med intervjupersonerna och kom överens om en tid som passade båda. Alla intervjuer gjordes i respondenternas hem, utom en, där Skype användes på grund av att respondenten bodde i södra Finland. I brevet som skickades ut (Bilaga 1) framgick det att intervjun bandas in, men att materialet sen förstörs. Detta påpekades även före själva intervjuen började, så att skribenterna säkert hade respondenternas godkännande.

8.5 Analysmetod och bearbetning

Intervjuerna som gjordes med regnbågsfamiljerna har analyserats med hjälp av en teoretisk tolkning. När man använder sig av teoretisk tolkning innebär det att man läser igenom intervjuerna flera gånger, reflekterar teoretiskt över intressanta teman och skriver ner egna tolkningar utan hjälp av någon specifik metod. Det som är viktigt när man gör en teoretisk tolkning av en undersökning är att man inte drar för snabba slutsatser av intervjuerna. Det är viktigt att man är öppen för alla nyanser i det som respondenterna berättat (Kvale & Brinkmann 2009, s. 253-257).

Vid tolkningen av intervjuerna kommer skribenterna att använda sig av citat från respondenternas svar på frågor. Citaten används för att göra tolkningen så tydlig som möjlig. Skribenterna har renskrivit varje ord från intervjuerna och gjort noggranna anteckningar, samt lyssnat igenom varje intervju flera gånger för att få en så bra tolkning som möjligt. Intervjuerna är översatta från dialekt till standardsvenska för att göra texten mera lättförståelig samt, för att skydda respondenternas identitet.

Det är viktigt att man som skribent kan bekräfta att de resultat man kommit fram till är korrekta eftersom man annars inte kan försäkra studiens trovärdighet eller tillförlitlighet (Denscombe 2009, s. 378). Skribenterna har valt att ta upp frågor som validitet, tillförlitlighet, generaliserbarhet och objektivitet för att bedöma kvaliteten på studien.

8.6 Validitet

Det finns vissa åtgärder man kan använda sig av för att försäkra sig om validiteten, men det finns ändå inga garantier. Det finns något som kallas för triangulering som man kan använda sig av vilket betyder att man jämför sina egna resultat med andra jämförbara datakällor. Sen finns det något som kallas för respondentvalidering, vilket innebär att forskaren kan återvända till de som blivit intervjuade med data och fynd som ett sätt att kontrollera fyndens validitet. Det här gör det möjligt att kontrollera den faktiska träffsäkerheten, och att forskarens uppfattning och förståelse kan bekräftas av de intervjuades åsikter och erfarenheter. Det tredje alternativet är grundad data, vilket innebär att fynden i mycket högre grad har grundat sig på, exempelvis, en empirisk studie och fältarbete (Denscombe 2009, s.380).

Validiteten i denna studie kan granskas genom att man tittar tillbaka på tidigare forskning som blivit gjort inom ämnet och på så vis bekräfta att liknande resultat har kommit fram i andra studier. Personerna som deltagit i studien har i några fall haft samma åsikter och upplevelser och på det viset har validiteten för vår studie stärkts. Skribenterna har hittat mycket tidigare forskning om ämnet, och man kan således anta att validiteten i studien är relativt hög. För att få en ännu högre grad av validitet kunde skribenterna eventuellt ha intervjuat fler personer och på det viset ha fått flera liknande upplevelser bekräftade från flera olika personer.

8.7 Tillförlitlighet

Tillförlitlighet i en studie syftar på att man som skribent ofta blir väldigt ”nära” med sin forskning. Frågan man kan ställa sig är om forskningen skulle se likadan ut om någon annan hade utfört intervjuerna. Detta går dock inte att bevisa på något sätt men man bör ändå som skribent ge en grundlig redogörelse för hur man har gått till väga med sin studie. Detta handlar huvudsakligen om att visa hur man fått de resultat som man fått så att även andra personer ska kunna utföra samma forskning på basen av det. Det måste vara möjligt att kunna granska hela forskningsprocessen (Denscombe 2009, s.381).

Skribenterna har i kapitel 9, undersökningens genomförande beskrivit utförligt hur de har gått tillväga med undersökningen. Skribenterna har utfört alla delar i studien så som det är beskrivet i undersökningens genomförande. I och med att undersökningen är så utförligt beskriven är det möjligt för andra personer att genomföra undersökningen på liknande sätt. Man behöver dock hålla det i minnet att om någon annan skulle utfört intervjuerna hade de troligtvis inte valt samma intervjupersoner som vi valde. Då skulle resultatet troligtvis sett lite annorlunda ut.

8.8 Generaliserbarhet

Kvalitativ forskning har en tendens att basera sig på studier av ett litet antal. Det kan leda till frågor om hur presentabla de verkligen är och vad är chansen att resultatet kan återfinnas i liknande fall. De här frågorna är svåra att undvika i kvalitativa studier. Vissa forskare menar dock att fynden från fallstudier är värdefulla i sig genom att man helt enkelt har skildrat en specifik och unik situation (Denscombe 2009, s.382).

De respondenter som valdes ut för att delta i studien befann sig i ungefär samma livssituation. De hade alla kopplingar till en regnbågsfamilj. Därför kan man anta att intervjupersonerna har ganska liknande upplevelser om hur de exempelvis har blivit bemötta som en minoritet. Dock bestod en familj av två mammor som hade så små barn att de inte hunnit upp till dagis- och skolåldern. Det kan ju påverka resultatet på det sättet

att de inte är så insatta i hur man blir bemött i skola och dagvård av personalen när man är en regnbågsfamilj.

8.9 Objektivitet

Objektivitet i samband med redovisning av resultat betyder att man som skribent medvetet eller omedveten kan påverka studiens resultat genom egna åsikter och värderingar. När man kommer fram till ett resultat i en kvalitativ studie så är det ett resultat av en tolkningsprocess som utförts av skribenterna. Det är inte möjligt att ”radera” skribenternas identitet vid tolkningen av data men man kan som skribent välja att helt utesluta sina åsikter och försöka arbeta på ett neutralt sätt. Man ska som skribent se på tolkningsprocessen med ett öppet sinne. Skribenterna behöver vara opartiska. Man ska inte heller lämna bort data som man inte tycker överensstämmer med analysen istället kan man försöka se på det ur en annan synvinkel och försöka hitta det som passar bäst för studien (Denscombe 2009, s. 383-384).

Eftersom skribenterna inte har någon tidigare teoretisk erfarenhet om regnbågsfamiljer tror vi inte att vi drar förhastade slutsatser för resultaten. Skribenternas egna åsikter och värderingar kan säkert påverka i resultatet på det viset att man inte nämner det som man inte anser är relevant för studien. Skribenterna har valt att inte låta deras identiteter influera resultatet i undersökningen. Omedvetet har troligtvis skribenternas identitet på något vis påverkat resultatet av forskningen.

9 RESULTATREDOVISNING

I det här kapitlet kommer vi att redogöra för de resultat som har framkommit genom våra intervjuer. Undersökningen har gjorts genom kvalitativa intervjuer och resultatet redovisas i textform. Citat från respondenterna kommer att presenteras i resultatredovisningen för att göra texten mera levande och trovärdig. Vissa frågor påminner om varandra och kommer inte att tas upp i ordningsföljd, de har istället delats upp i kategorier för att få de frågor som liknar varandra mest att komma fram i samma stycke.

I resultatredovisningen kallas de intervjuade för respondenter. Vi har valt att förkorta vissa långa citat för att endast ta med det väsentliga. Vid citat som har blivit förkortade används (...) för att markera utebliven text i mitten, början eller slutet av citaten. Citaten är även skrivna med kursiv stil och citaten finns inom citationstecken.

9.1 Regnbågsfamilj

Skribenterna inledde intervjuerna med att fråga om vad konceptet regnbågsfamilj innebär för dem, samt hur deras familj ser ut. Svaren vi fick var varierande. En av respondenterna valde att inte svara på den första frågan.

”regnbågsfamiljer är ett begrepp som används för familjer som är något annat än mamma, pappa barn och där föräldrarna tillskriv en annan slags sexualitet, alltså då kan det ju se ut på väldigt många sätt. Mamma mamma, pappa pappa, två mammor en pappa eller ensam mamma men någon som definierar sig som gay skulle jag också säga räkans som en regnbågsfamilj”

”alltså jag antar att jag inte egentligen har något officiellt svar annat än den officiella definitionen vilket antagligen är .. alla andra constellationer än kärnfamiljen”.

”egentligen när man tänker på regnbågen så har den ju alla färger, så på det sättet är det alla familjer. En familj där det finns ett eller flera barn”

Vid frågan om hur deras familj såg ut var svaren väldigt olika eftersom skribenterna valt att intervjua två lesbiska familjer, en dotter med två mammor och en homosexuell man.

”min familj ser ut som så att jag var gift med en kvinna och vi fick ett barn tillsammans och ungefär då vår son var 1 år skildes vi på grund av olika orsaker. Så nu så bor jag med en man, det är alltså ena hemmet, min exfru bor nästan granne. Min son bor liksom då både där nere och hos oss”

”(...) jag har två mammor och en syster, styvsyster”

”(...) Våra döttrar och vi”

Utgående från respondenternas svar kan vi se att de alla anser att en regnbågsfamilj inte egentligen är så annorlunda än en kärnfamilj. En regnbågsfamilj är en familj där det finns två vuxna och ett barn eller flera.

9.2 Skillnader mellan en regnbågsfamilj och en kärnfamilj.

Skribenterna fortsatte intervjun med att fråga om intervjupersonerna tror att det finns några skillnader mellan en regnbågsfamilj och en kärnfamilj. Respondenterna var rätt så eniga om att det inte fanns några markanta skillnader mellan en kärnfamilj och en regnbågsfamilj. De flesta antydde att skillnader i familjer beror på personligheter. Två av respondenterna ansåg att toleransuppfostran är något man lyfter fram mera i en regnbågsfamilj.

”jag menar, jag har ju då också vuxit upp med föräldrar som levte kvinna/mansroll och jag upplever det inte alls det som familj är någon skillnad, utan snarare att skillnaderna i så fall handlar om personlighet”

”klart det finns skillnader men inte skillnader som beror på att man är regnbågsfamilj. (...) Toleransuppfostran är nog annorlunda i en regnbågsfamilj. Man är viktig med att lära ut åt barnen att alla är av samma värde oavsett läggning, religion eller hudfärg”

9.3 Bemötande i samhället

Skribenterna fortsatte intervjun med att fråga om de upplever att de blir annorlunda bemötta i samhället på grund av deras familjekonstellation. Tre av respondenterna svarade att de inte tyckte att de blev annorlunda bemötta, förutom kanske i vissa sammanhang. Den fjärde respondenten svarade att han tyckte att man blir annorlunda bemött men att det var en positiv sak.

”vad gäller personliga möten, inte det minsta. Sen kan det ju vara byråkratin kring att sy ihop en regnbågsfamilj, det är någonting annat men då är det ju i strukturerna och lagen som det behöver utvecklas. Men i personliga kontakter, absolut inte”

”svår fråga, spontant skulle man säga nej men i vissa sammanhang blir man kanske annorlunda bemött ... men inte här var vi bor”

”Jag har alltid upplevt det som positiva reaktioner rent personligt när folk bemöter mig. Allt det negativa har kommit från politiker och media”

Utgående från respondenternas svar kan vi konstatera att man inte blir annorlunda bemött på ett negativt sätt i samhället. Respondenterna var även eniga om att ifall man blir bemött på ett annorlunda sätt, så är det oftast på grund av okunskap.

Skribenterna valde även att fråga om respondenterna fått kommentarer om deras familj från omgivningen. Alla respondenter var eniga om att de endast fått negativa kommentarer från media. Respondenterna hade endast fått positiva kommentarer från omgivningen.

" (...) bara i media så vitt jag vet, jag kan inte komma på en ända gång när jag eller min familj skulle ha blivit ifrågasatta "

"alltså, anonymt, t.ex. då Jeppis pride blev en nyhet kunde man i insändardebatter ana att det fanns folk som har ganska brutala åsikter sådär men det har ju inte riktats till oss personligen men man har ju förstås blivit ledsen och sårad på sin familjs vägar och tycker det har varit obehagligt men ingenting som har kommit till oss direkt, absolut inte "

Utgående från respondenternas svar var de alla eniga om att de negativa kommentarerna endast kommit från media så som politiker eller insändare från olika debatter.

Skribenterna valde även att fråga om respondenternas barns kompisar haft frågor om deras familj. Två av respondenterna svarade att det varit väldigt enkla frågor. De två andra respondenterna svarade att de väldigt sällan som de fått svara på barnens kompisars frågor.

" (...) det är egentligen väldigt enkla frågor som "hur är det då? "

"väldigt lite, det var nog bara en liten kille som hade frågat om vår dotter har två mammor och om hon inte har någon pappa? "

Respondenterna var alla eniga om att frågor som uppstått om deras familjesituation främst gällde hur deras familjekonstellation såg ut, och att de oftast stannade där.

9.4 Bemötande i skola och dagvård

Skribenterna valde att fortsätta intervjun med att ställa frågor om hur deras barn blivit bemötta i skolan och i dagvården, om de ser någon problematik med att vara regnbågsfamilj i möte med skola och dagvård, samt om respondenterna anser att skolor och dagvård har de resurser och info som krävs för att bemöta en regnbågsfamilj. En av familjerna som intervjuades har ännu inte sina barn i skola eller dagvård så de svarade

endast hur de skulle förbereda sig inför skolstart. Resten av respondenterna svarade ganska lika.

”nä, inte har de den infon men det betyder ju inte att det har varit ett problem men eftersom det blir mer och mer så nog fattas ju den här infon. Man märker nog att lärarna inte har den kunskapen. Men när flickorna skulle börja skolan så pratade vi med lärarna före och berättade vår situation”.

”(...) jag har inte sett någon problematik”

”(...) inte har jag någon gång upplevt att skolan skulle ha informerat på något sätt”

”alltså jag tror ju inte att folk har så mycket erfarenhet men vi bor ju ändå i Österbotten som har viss koppling till Sverige och i Sverige finns det ju mycket mer av det här så det finns ju säkert material att skaffa sig om man vill och de har säkert en insyn. Jag tror inte de behöver ha så mycket kunskap så länge de är bra typer och har rätt attityd”

Utgående från respondenternas svar kan vi konstatera att dagvården och skolans personal borde ha mera information till hands om regnbågsfamiljer eftersom det blir mera vanligt hela tiden. Dessutom vore det bra om personalen skulle våga ställa frågor om familjekonstellationen.

Skribenterna valde även att fråga om respondenterna känner sig trygga med att släppa iväg sina barn till skolan och dagis. Respondenterna var alla eniga om att de inte behövt känna sig oroade där på grund av familjekonstellationen, men att man ibland varit nervös överlag, precis som alla andra föräldrar oroar sig över sina barn.

”det är väl nervöst oberoende av vilken familj man än är”

”nä det behövde vi aldrig fundera på”

”nä, det har nog aldrig varit något problem”

Utgående från respondenternas svar ser man att förädlarna tenderar att vara nervösa för första dagen i skolan eller dagis, oavsett familjekonstellation.

9.5 Diskussion med barnen hemma

Skribenterna valde att fråga respondenterna om de hade pratat med sina barn om olika familjekonstellationer och hur de tänkt hantera eller har hanterat frågor som barnen haft. Alla respondenter hade diskuterat olika familjekonstellationer med sina barn.

”Jo alltså nog har vi pratat om det alltid nu som då, det är ju lite knepigt som att om man pratar för mycket om det så blir det liksom en grej på något vis”

”absolut, från första början”

”vår son börja i något skede fråga vem hans pappa är. Då sa vi att du har ingen pappa, du har två mammor och då så han `neenåå jag är min egen pappa`”

”då vi fick fertilitetsbehandling så måste man ju prata med en psykolog liksom oavsett vilken familjekonstellation man har och kolla att man förstår vad man håller på med och så där .. och dom rekommendera att vi inte skulle använda begreppet pappa utan använda donator. Pappa är någon som är socialt och emotionellt närvarande och vi skall säga till våra barn att de har två mammor och därmed punkt”

”vi tänker hantera det med fullständig öppenhet och glädje och välkomna alla frågor”

Utgående från respondenternas svar ser vi att alla respondenterna har varit väldigt öppna från första början med hur de ska hantera frågor som deras barn haft. Från det här kan man dra slutsatsen att det är bra att vara så öppen som möjligt och svara på alla frågor som barnen kan ha.

9.6 Skillnader i fostran

Skribenterna valde att fortsätta intervjun med att fråga om respondenterna anser att barn i en regnbågsfamilj uppfostras annorlunda än en kärnfamilj. Skribenterna hänvisade exempelvis till genus, leksaker och kläder. En av respondenterna svarade att hon inte tror att det finns några skillnader. Två av respondenterna ansåg att det finns vissa skillnader och den sista av respondenterna svarade aldrig riktigt på frågan.

”det är säkert individuellt men jag tror att det kanske i regnbågsfamiljer finns lite mera medvetenhet och kanske inte så typiska könsroller, just då det gäller kläder och sånt där. Eventuellt lite mera medvetenhet att inte så där pojtblå och flickrosa”

”säkert är det en skillnad men det är svårt att säga, jag skulle säga att min son är på många sätt friare. Han har liksom mera roller att gå efter. Han har liksom långt hår och är kanske på många sätt väldigt feminin av sig men ändå maskulin på många andra sätt”

”nä alltså jag tror att det finns hur mycket folk som helst som inte borde få barn för att de inte kan fostra, det är så individuellt. Jag är uppväxt med mamma och pappa men pappa har inte varit en bra förebild. Jag har haft andra manliga förebilder hela livet”

Utgående från respondenternas svar kan man dra slutsatsen att det finns mera medvetenhet i en regnbågsfamilj. Allt är inte så strukturerat enligt kön och roller; man kanske har en friare uppväxt en kanske ett barn som vuxit upp i en kärnfamilj.

9.7 Barns könsidentitet i regnbågsfamiljer

Skribenterna valde att fråga respondenterna om de anser att könsidentiteten påverkas av att man växer upp i en regnbågsfamilj. Tre av respondenterna svarade nej, de anser inte att könsidentiteten påverkas. Den sista av respondenten svarade att det beror lite på.

”nä, jag tror inte att man kan uppfosta ett barn till att deras könsidentitet skulle ändras. Att man plötsligt skulle börja känna sig mer kvinnlig som pojke eller flicka bara för att de lever med två mammor eller två pappor. Inte sexuell läggning heller men det är två skilda saker”

”inte åtminstone jag tror att den kan påverka oss som familj, sen hur mycket samhället kan påverka .. det tror jag nog att hela samhället kan göra till en viss del”

”jag tror inte att vi får gay barn .. de tror jag inte ens vi har möjlighet eller intresse av att ha någon inverkan på”

”nä, förhoppningsvis gör det att man är mera öppen för att det tycker jag att alla ska vara och allt ska inte vara så självklart, varken med sexualitet och könsidentitet. Jag tror inte det är ett val utan man blir det man är. Det är jätteunderlig propaganda och jag kan tänka mig att i en jättekonservativ familj så förbjuds man att vara något annat än just straight”

”där skulle jag igen vilja göra lite skillnad .. att pratar vi då om sexualitet eller beteende. Är man feminin eller maskulin och så vidare. Det beror jättemycket på. Vissa bögar jag känner är jättemaskulina och vissa lesbiska par jag känner är också även jättemaskulina. Om man tänker på frågan sexualitet så klart att min son .. att det finns möjligheter att han skulle kunna bli kär i en pojke. Han har så mycket frihet och inte så mycket riktlinjer om hur han ska bete sig”

Utgående från respondenternas svar kan man dra den slutsatsen att varken ens sexuella läggning eller könsidentitet kan påverkas av att växa upp med homosexuella föräldrar. Som en av respondenterna sade: *”Jag har vuxit upp med straighta föräldrar och jag blev lesbisk .. så hur mycket kan man då påverkas av ens föräldrars läggning?”*

10SLUT DISKUSSION

Skribenterna valde ämnet för att det är väldigt aktuellt och kommer ständigt fram i debatter och media. I Svenskfinland och framförallt i Österbotten får det en väldigt negativ klang just för att folk har svårt att acceptera regnbågsfamiljer. Detta tror vi grundar sig på en okunskap som på så vis kan te sig som en rädsla men även religiösa tolkningar kan ligga bakom. Trots detta visade det sig att våra respondenter har stött på väldigt lite negativt bemötande från samhället men detta tror vi beror på att de flesta fördomar kommer endast fram i debatter där man kan vara anonym samt i politiken där ställning tas för och emot regnbågskonstellationer. Med resultatet från vår undersökning ser vi att fördomarna mot familjerna inte är relevanta och grundar sig på okunskap.

Skribenterna anser att syftet och frågeställningarna i lärdomsprovet har blivit klart och tydligt besvarade. Våra frågeställningar löd så här: hur ser fostran ut i en regnbågsfamilj, hur påverkas barns könsidentitet av att växa upp i en regnbågsfamilj samt hur blir en regnbågsfamilj och deras barn bemötta i samhället. Det som kom fram i undersökningen vi gjorde angående fostran bevisar att det inte finns några markanta skillnader. Det som skiljde den traditionella kärnfamiljen och regnbågsfamiljen åt var att barnen i en regnbågsfamilj fostras till mera öppenhet och tolerans. Undersökningen visar vidare på att barnens könsidentitet inte påverkas av föräldrarnas läggning. Den sista frågeställningen som handlade om bemötande fick det svaret att regnbågsfamiljerna i vår undersökning inte

uppfattat att det blir annorlunda bemötta från samhället. Det ända negativa de hade att säga något om var den bristfälliga informationen från dagvårdens och skolans håll.

Vi började i god tid med lärdomsprovet och nu när vi ser tillbaka på läsåret var det tur för teoridelen var väldigt tidskrävande och annat skolarbete tog också upp mycket av tiden. När vi började med lärdomsprovet hade vi tänkt lägga mera fokus på själva begreppet regnbågsfamilj och att i teoridelen vinkla det mera ur barnens perspektiv på hur de upplever att det är att leva i en regnbågsfamilj. Tyvärr blev det mindre av detta eftersom litteraturen och forskningen kring just regnbågskonstellationer är bristfällig.

Resultatet i undersökningen visar att barn i regnbågsfamiljer inte blir annorlunda bemötta i samhället än andra barn. De respondenter som vi intervjuat har alla pratat om positivt bemötande från både barnets kompisar och myndigheter. Det som kom fram i undersökningen är att dagis och skolor har inte riktigt har infon men samtidigt är de inte rädda att bemöta familjerna och ställa frågor vid behov. Det här var något som i teoridelen pekades ut som ett större problem. Därför trodde vi att när vi påbörjade intervjuerna att vi skulle få mera negativa upplevelser från familjerna men i stället blev vi positivt överraskade när vi egentligen inte stötte på någon problematik över huvudtaget. Detta kan säkert bero till stor del på att vi bara hade ett litet urval av intervjupersoner. Därför var våra intervjufrågor också väldigt probleminriktade. De vetenskapliga artiklarna överensstämmer väldigt bra med resultatet från vår egen undersökning.

KÄLLFÖRTECKNING

Aaltonen, M., Sivèn, T., Sumelius, B., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilèn, M. (1997). Barndomtiden. u.o.: Utbildningsstyrelsen.

Allen, C., Pawelski, J., Perrin, E., Foy, J., Crawford, J., Del Monte, M., Kaufman, M., Klein, J., Smith, K., Springer, S., Tanner, J. & Vickers, D. (2006). The effects of marriage, Civil union and domestic partnership – Laws on the health and well being of children. *Pediatrics*. 118 (1), s. 349-364.

Brinkmann, S. & Kvale, S. (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur AB.

Bäck-Wiklund, M. & Bergsten, M. (1997). *Det moderna föräldraskapet : en studie av familj och kön i förändring*. u.o.: Natur och Kultur.

Bäck-Wiklund, M. & Johansson, H. (2012). Att fostra familjen. Malmö: Liber AB.

Bäck-Wiklund, M. & Johansson, T. (2003). Nätverksfamiljen. Stockholm: Natur och kultur.

Bäck-Wiklund, M. & Johansson, T. (2012). Nätverksfamiljen. Stockholm: Natur och kultur.

Crouch, S., Davis, E., Power, J. & Waters, E. (2012). ACHES – The Australian study of child health in same sex families. *BMC Public Health*. 12 (1), s. 646-654.

Denscombe, M. (2009). Forskningshandboken – För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna. Lund: Studentlitteratur AB.

Elvin-Nowak, Y. & Thomson, H. (2003). Att göra kön – Om vårt våldsamma behov av att vara män och kvinnor. Stockholm: Albert Bonniers förlag AB.

Farr, R. & Patterson, C. (2013). Coparenting among lesbians, gay and heterosexual couples – associations with adopted children's outcomes. 84 (4) s.1226-1240.

Lag om registrerat partnerskap, 2001/950 [Online]

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2001/20010950?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=registrerat%20partnerskap> (hämtat 14.11.2013)

Lag om likabehandling, 2004/21.

[Online]<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2004/20040021?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lagen%20om%20likabehandling%20> (hämtat 14.11.2013)

Folkpensionsanstalten, stöd för regnbågsfamiljer. [Online]

<http://www.kela.fi/web/sv/regnbagsfamilj> (hämtat 14.11.2013)

Frisèn, A. & Hwang, P. (red.) (2006). Ungdomar och identitet. Stockholm: Natur och Kultur.

Golombok, S & MacCallum, F. (2004). Children raised in fatherless families from infancy: a follow-up of children of lesbian and single heterosexual mothers at early adolescence. 45 (8), S.1407-1419.

Henricson, M. (red.) (2012). Vetenskaplig teori och metod – Från idè till examination inom omvårdnad. Poland: Studentlitteratur AB.

Hermann-Lundberg, J., Nygårds, A. & Schubert, K. (2011). Barn i regnbågsfamiljer. u.o.: Spegel förlag.

Hjalmar, S. (2013). En studie om regnbågsbarn inom skolans tidigare år. Examensarbete.

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:286618/FULLTEXT01.pdf>(Hämtat 8.11.2013)

Kekkonen, M., Montonen, M. & Viitala, R. (2011). Familjecenter i norden – En resurs för barn och familjer. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

Lagförslag. [Online] http://www.tahdon2013.fi/assets/initiativ_SE.pdf (hämtat 23.01.2014)

Milstolpar för homosexuella [Online]

<http://www.kvinnoforbundet.fi/sve/material/milstolpar/> (hämtat 14.11.2013)

Ohnstad, A. & Malterud, K. (2006). Lesbiske og homofile i møte med helse- og sosialtenesta. Oslo: Det Norske Samlaget.

Olsson, B. & Olsson, K. (2000). Utveckling och socialisation. Stockholm: Liber AB.

Pantley, E. (2007). Uppfostran utan gråt. Stockholm: Norstedts förlagsgrupp.

Ryen, A. (2004). *Kvalitativ Intervju – En vetenskapsteori till fältstudier*. Malmö: Liber AB.

Svaleryd, K. (2003). *Genuspedagogik – En tanke och handlingsbok för arbete med barn och unga*. u.o.: Liber AB.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur AB.

Turunen, I. (2013). Dagvårdspersonalens kompetens att bemöta regnbågsfamiljer. Examensarbete:https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37966/Turunen_Ira.pdf?sequence=1 (Hämtat 8.11.2013)

Zetterqvist-Nelson, K. (2007). *Mot alla odds*. Malmö: Liber AB.

Bilaga 1

INTERVJUFRÅGOR

1. Vad är en regnbågsfamilj för er? Hur är er familj?
2. Tycker ni att det är några skillnader mellan att vara regnbågsfamilj och kärnfamilj?
3. Upplever ni att man blir annorlunda bemött av samhället på grund av er familjekonstellation?
4. Har ni någon gång fått kommentarer om er familj från er omgivning?
5. Har ni pratat med era barn om olika familjekonstellationer? Hur gick det? Hur tänker ni hantera frågor som ert barn kan ha om familjen och HBT?
6. Har kompisar till ert barn haft reaktioner på er familj? Har de haft frågor?
7. Hur har era barn blivit bemötta i skolan/dagis? Anser ni att förskolan/dagvård har de resurser/information för att bemöta barn i en regnbågsfamilj?
8. Ser ni någon problematik med att vara regnbågsfamilj i möte med skola/dagvård?
9. Känner ni er trygga med att släppa iväg ert barn till skola/dagvård? Har ni upplevt att era barn blivit utsatta för problematik som exempelvis mobbning?
10. Tror ni att det finns några skillnader i fostran av barn i en regnbågsfamilj jämfört med kärnfamiljer? Exempelvis, manliga/kvinnliga förebilder? Leksaker, kläder eller genus?
11. Tror ni att barnens könsidentitet påverkas av att växa upp i en regnbågsfamilj?